

I. A csődtörvény az adós hitelezők kielégítésére alkalmas vagyonát védi. A támadott ingatlan- és ingó értékesítéssel, a vételár-követelés engedményezésével a felperes aktív vagyona kevesebb lett, még akkor is, ha az ügyletek következtében egyes hitelezők követelése és ekként az adós tartozás ugyanilyen összegben csökkent.

II. A törvényben szabályozott érvénytelenségi tényállások – hitelezőt károsító ügyletek – eleme a fedezetelvonás tényleges bekövetkezése. A bekövetkezett vagyoncsökkenés ellenére sem valósul meg a fedezetelvonás, ha a támadott ügyletek nem járnak azzal az objektív eredménnyel, hogy megkötésük, illetve teljesítésük miatt valamely hitelező a felszámolás során követelésének kisebb hányadához jut hozzá, mint azok hiányában lehetséges lenne.

III. Adott tényállás mellett rosszhiszeműség és ingyenesség vélelme kiterjed arra is, hogy az átruházott vagyontárgyakért fizetendő vételár nem volt értékarányos, mértéke – rosszhiszeműen – azért került éppen a megállapodásokban foglalt összegben meghatározásra, hogy az alperes terhére csak a legszükségesebb (legkevesebb) tartozás keletkezzen. Ebben az esetben pedig a vagyontárgyak vételárral nem fedezett értéke került elvonásra a hitelezők elől.

Alkalmazott jogszabályok: Cstv.40.§.(1) {és (3) bekezdése

Győri Ítéltábla Gf.IV.20.109/2010/6.szám

A felperes keresetében a Cstv. 40.§ (1) bek. a.) és c.) pontjára hivatkozással annak megállapítását kérte, hogy a perrel érintett - a felperes és az I.r. alperes között létrejött - adás-vételi szerződések, valamint - a felperes és a II.r. alperes között létrejött - engedményezési szerződések érvénytelenek.

Kérte az eredeti állapot helyreállítását, továbbá a II.r. alperes kötelezését a javára bejegyzett jelzálogjog törlésének túsására.

Hivatkozott arra is, hogy a támadott szerződések a jó erkölcsbe ütköznek.

Az I. és II.r. alperesek a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérték.

A bíróság fellebbezéssel támadott ítéletében megállapította, hogy a felperes és az I.r. alperes között

2007. augusztus 23-án létrejött és 2007. szeptember 3-án módosított; 2007. november 21-én létrejött és 2007. december 27-én módosított; valamint a 2007. november 21-én létrejött és 2008. január 22-én módosított ingó adás-vételi szerződések;

továbbá a felperes és a II.r. alperes között 76.601.143,-Ft vételárra vonatkozóan létrejött engedményezési szerződés érvénytelenek.

Kötelezte a bíróság az I.r. alperest, hogy az ítélet I-II-III. sz. mellékletében felsorolt ingóságokat az ott megjelölt értéken 30 napon belül bocsássa a felperes rendelkezésére. Kötelezte a felperest, hogy 30 napon belül fizessen meg az I.r. alperesnek 38.251.028,-Ft-ot. Kötelezte a II.r. alperest, hogy 30 napon belül fizessen meg az I.r. alperesnek 76.601.143,-Ft-ot.

Megállapította, hogy a 2007. december 5-én a felperes és I.r.alperes között a cs.-i 819/2/A/1. hrsz.-ú ingatlan 5/8-ad tulajdoni illetőségére; a 819/2/A/2. hrsz.-ú; a 819/2/A/3. hrsz.-ú; a 819/1/B/1. hrsz.-ú, a 819/1/C/1. hrsz.-ú ingatlanokra létrejött adás-vételi szerződések érvénytelenek.

Megkeresni rendelte a földhivatalt, hogy a fenti ingatlanok tekintetében az I.r. alperes tulajdonjogát törölje, míg a felperes tulajdonjogát jegyezze vissza, továbbá az ingatlanokon bejegyzett perfeljegyzést törölje.

Kötelezte a felperest, hogy 30 napon belül fizessen meg az I.r. alperesnek 300.000,-Ft-ot.

Megállapította, hogy a felperes és az I.r. alperes között 2007. november 21-én a cs.-i 819/4. hrsz.-ú; a 823/3. hrsz.-ú; a 819/1/C/2. hrsz.-ú; a 833/6. hrsz.-ú; valamint a 901/4/A/7. hrsz.-ú ingatlanokra létrejött adás-vételi szerződések; továbbá a felperes és a II.r. alperes között 186.960.000,- Ft vételárra létrejött engedményezési szerződés érvénytelenek.

Kötelezte a bíróság a II.r. alperest, hogy fizessen meg 30 napon belül az I.r. alperesnek 186.960.000,-Ft-ot.

Megkeresni rendelte földhivatalt, hogy a fenti ingatlanokról az I.r. alperes tulajdonjogát törölje és a felperes tulajdonjogát jegyezze vissza; továbbá 819/4. hrsz.-ú ingatlanra 170.000.000,- Ft erejéig; a 823/3. hrsz.-ú ingatlanra 170.000.000,-Ft erejéig; a 819/1/C/2. hrsz.-ú ingatlanra 170.000.000,-Ft erejéig; a 833/6. hrsz.-ú ingatlanra 235.000.000,-Ft erejéig; a 901/4/A/7. hrsz.-ú ingatlanra 220.000.000,-Ft erejéig a II.r. alperes javára a keretbiztosítéki zálogjogot jegyezze vissza és az ingatlanokra bejegyzett perfeljegyzést törölje.

Megállapította a bíróság, hogy a felperes és az I.r. alperes között 2007. november 21-én

a b.-i 0873/1/A/1. hrsz.-ú; a 0873/1/A/2. hrsz.-ú; a 0873/1/A/3. hrsz.-ú; a 0873/1/D/2. hrsz.-ú ingatlanokra létrejött adás-vételi; valamint a felperes és a II.r. alperes között 26.280.000,-Ft vételár vonatkozásában létrejött engedményezési szerződések érvénytelenek.

Kötelezte a II.r. alperest, hogy 30 napon belül fizessen meg az I.r. alperesnek 26.280.000,-Ft-ot.

Megkeresni rendelet földhivatalt, hogy a fenti ingatlanok vonatkozásában az I.r. alperes tulajdonjogát törölje és a felperes tulajdonjogát jegyezze vissza; továbbá a 0873/1/A/1. hrsz.-ú ingatlanra 220.000.000,-Ft erejéig; a 0873/1/A/2. hrsz.-ú ingatlanra 200.000.000,-Ft erejéig; a 0873/1/A/3. hrsz.-ú ingatlanra 200.000.000,-Ft erejéig; a 0873/1/D/2. hrsz.-ú ingatlanra 200.000.000,-Ft erejéig a II.r. alperes javára a

keretbiztosítéki zálogjogot jegyezze vissza és az ingatlanokra bejegyzett perfeljegyzést törölje.

A fentieket meghaladóan a bíróság a felperes keresetét elutasította.

A megyei bíróság határozata indokolásában megállapította, hogy a felperesi, ugyanígy az I.r. alperesi gazdasági társaság tagjai S. F., S. P. és ifj. S. F., képviselője S. F. volt.

A felperessel szemben 2007. június 4-én, 2007. október 31-én, 2007. november 12-én, 2007. december 22-én nyújtottak be felszámolási eljárás elrendelése iránti kérelmet, az utóbbiban rendelte el a felszámolását a megyei bíróság 2008. április 13-án jogerőre emelkedett végzésével, amely 2008. június 3-án került közzétételre a Céglőzönyben.

Az I.r. alperes felszámolását a Fővárosi Bíróság 2009. március 16-án jogerőre emelkedett végzésével rendelte el. A végzést a Céglőzönyben 2009. április 1. napján tették közzé.

A felperes 2006-ban 349.513.000,- Ft értékű tárgyi eszközzel rendelkezett, amely 2007-re 14.194.000,- Ft-ra csökkent, míg gazdálkodásának vesztesége a 2006. évi 25.475.000,- Ft-ról 2007-re 96.384.000,- Ft-ra nőtt.

Az I.r. alperes a tevékenységét a felperestől bérelt ingatlanban, illetve a felperes tulajdonát képező és tőle bérelt eszközökkel végezte.

A 2007. április 12-én kelt kölcsönszerződés szerint az I.r. alperes 100.000.000,- Ft-os hitelkeretet biztosított a felperesnek. A visszafizetési határidőt 2007. november 15-ben jelölték meg. Biztosítékként a felperes opciós jogot engedett az I.r. alperesnek a tulajdonában álló műszaki gépekre és irodai berendezésekre.

A kölcsön visszafizetési határidejének lejártát megelőzően, 2007. augusztus 23-án a felperes ingóságokat értékesített az I.r. alperesnek azzal, hogy azok vételárát az I.r. alperes felé fennálló kölcsöntartozásba beszámítják.

A megállapodásban rögzítették, hogy a felperes – gazdálkodási eredményeit figyelembe véve – kölcsöntartozását belátható időn belül nem tudja törleszteni.

A megállapodást a felek 2007. szeptember 3-án kiegészítették: pontosították az eladott ingóságok listáját (ítélet I. sz. melléklete) és a vételárát 8.159.185,- Ft plusz ÁFA-ban, azaz 9.791.022,- Ft-ban állapították meg.

A felek a 2007. november 15-én kelt adásvételi szerződésben rögzítették, hogy a felperes a kölcsöntartozást nem fizette vissza és annak visszafizetése nem is várható. Ezért az I.r. alperes élni kíván a kölcsönszerződésben foglalt vételi joggal.

Az I.r. alperes által megvásárolandó ingó és ingatlan vagyon értékét 314.316.456,- Ft-ban jelölik meg azzal, hogy a vételárát az I.r. alperes részben bankkölcsönből, részben kompenzációval fizeti ki a felperesnek.

A felek között 2007. november 21-én létrejött adásvételi szerződés szerint az I.r. alperes 74.832.943,- Ft összegben megvásárolta a felperestől az ítélet II. sz. mellékletében felsorolt ingóságokat.

A szerződés értelmében az I.r. alperes a vételárat a II.r. alperestől igényelt kölcsönből fizeti meg, a felperes pedig engedményezi a vételárat a II.r. alperesnek az ingatlanait terhelő keretbiztosítéki jelzalog alapján fennálló tartozása kiegyenlítésére.

A vételárat a felek 2008. január 22-én 76.601.143,- Ft-ra módosították.

A 2007. november 21-én kelt adásvételi szerződéssel a felperes az ítélet III. sz. mellékletében szereplő vagyontárgyait értékesítette az I.r. alperesnek 26.243.513,- Ft összegben. A vételárat a felek 2007. december 27-én kelt szerződéssel módosították 28.460.006,- Ft-ra.

A megállapított vételárat a felperes kölcsöntartozásába beszámították.

A 2007. november 21-én kelt adásvételi szerződéssel az I.r. alperes megvásárolta a felperestől a cs.-i 819/4., a 823/3., a 819/1/C/2., a 833/6., valamint a 901/4/A/7. hrsz. alatt felvett ingatlanokat összesen 186.960.000,- Ft vételárért.

A szerződésben a felek rögzítették, hogy a II.r. alperes javára a 819/4. 823/3. és 819/1/C/2. hrsz.-ú ingatlant 170.000.000,- Ft erejéig, a 833/6.hrsz-ú ingatlant 235.000.000,- Ft erejéig, a 901/4/A/7. hrsz.-ú ingatlant 220.000.000,- Ft erejéig jelzalogjog terheli. Az I.r. alperes az ingatlanok vételárát a II.r. alperestől igényelt kölcsönből kívánja megfizetni 2008. február 28-ig, a felperes pedig a II.r. alperesre engedményezi a vételárat a vele szemben fennálló tartozásai kiegyenlítése céljából az ingatlanokra bejegyzett jelzalogjog alapján.

A 2007. november 21-én kelt adásvételi szerződéssel az I.r. alperes megvásárolta a felperestől a b.-i 0873/1/A/1., 0873/1/A/2., a 0873/1/A/3., 0873/1/D/2. hrsz. alatt felvett ingatlanokat 26.280.000.- Ft vételárért.

A szerződésben rögzítették, hogy az I.r. alperes a vételárat a II.r. alperestől igényelt bankkölcsönből kívánja kiegyenlíteni 2008. február 28-ig.

A szerződés szerint a 873/1/A/1. hrsz.-ú ingatlant 220.000.000,- Ft, a 0873/1/A/2., 0873/1/A/3., valamint a 0873/1/D/2. hrsz.-ú ingatlant 200.000.000.- Ft erejéig a II.r. alperes jelzalogjoga terheli.

A bejegyzett jelzalogjogokra tekintettel a felperes az ingatlanok vételárát a II.r. alperessel szemben fennálló tartozása kiegyenlítéseként a II.r. alperesre engedményezte.

A felek között 2007. december 5-én létrejött adás-vételi szerződés értelmében az I.r. alperes megvásárolta a felperestől a cs.-i 819/2/A/1. hrsz. alatt felvett ingatlan 4/8 arányú tulajdoni illetőségét, 819/2/A/2., 819/2/A/3., 819/1/B/1., valamint a 819/1/C/1. hrsz.-ú ingatlanokat összesen 300.000,- Ft vételárért.

A felek kijelentették, hogy a vevő a vételárat a szerződés aláírását megelőzően kiegyenlítette.

Az engedményezett vételárat a II.r. alperes a felperes számlájáról teljes egészében leemelte.

A bíróság megállapítása szerint a felperes felszámolási eljárásában a hitelezők 150.533.675,- Ft összegű hitelezői igényt jelentettek be.

A megyei bíróság ítélete jogi indokolásában az 1991. évi XLIX. tv. (Cstv.) 40.§ (1) bekezdés a.) és c.) pontjára, valamint a 40.§ (3) bekezdésére utalással kiemelte, hogy a felperes és az I.r. alperes között létrejött, a felperes által támadott adás-vételi szerződések tekintetében – mivel azonos tulajdonosi körrel, illetve azonos képviselővel rendelkező gazdálkodó szervezetek között jöttek létre – vélelmezni kell, hogy a felperes (adós) szándéka a hitelezők kijátszására irányult és e szándékról az I.r. alperes (vevő) nyilvánvalóan tudomással bírt. Erre tekintettel az I.r. alperesnek kellett volna bizonyítania, hogy a szerződések megkötésénél jóhiszeműen járt el.

A vagyonsökkenés megítélése vonatkozásában a bíróság rámutatott, hogy a csődtörvény az adós aktív vagyonát védi.

A Cstv. 3.§ (1) és 4.§ (1) bekezdése szerint a felszámolási vagyon az adós aktív, a hitelezők kielégítését szolgáló vagyona, melybe beletartoznak az adós ingó, ingatlan vagyontárgyai, követelései, vagyoni értékű jogai.

A Győri Ítéltábla Gf.IV.20.112/2007/5. sz. ítéletére utalva kifejtette, hogy a felszámolási eljárás során rendelkezésre álló vagyon csökkenését az objektív eredmény figyelembe vételével és nem önmagában – a mérlegelv szerint – kell vizsgálni. Az ugyanis lehetséges, hogy a támadott ügylethez kapcsolódóan az adós tartozásai is csökkennek, azonban az aktív vagyonelemek csökkenésével a hitelezők kielégítési aránya is romlik.

Azt, hogy a támadott szerződések folytán a felperes vagyonában értékcsökkenés következett be, alátámasztja, hogy a 2006. évi 349.513.000,- Ft értékű tárgyi eszköz 2007 végére 14.194.000,- Ft értékűre csökkent.

A vagyonsökkenés tehát a csatolt mérlegekből megállapítható volt, így az első fokú bíróság az I.r. alperes igazságügyi könyvszakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítványát elutasította.

A bíróság nem ítélte relevánsnak az I.r. alperes azon hivatkozását, hogy az értékesített vagyonelemek jelenlegi piaci értéke jelentősen alulmúlja a szerződéskötés kori értéket, ezért igazságügyi ingó- és ingatlanforgalmi szakértő kirendelését mellőzte, utalva arra, hogy a szerződéseket feltűnő értékaránytalanság címén egyik fél sem támadta.

A bíróság a felperes álláspontjával egyetértve nem találta megalapozottnak azt az I.r. alperesi előadást, mely szerint a felperesi gazdasági társaságot reorganizálni kívánta volna. Álláspontja szerint ebben az esetben a csődközeli helyzetbe került felperesi társaságnak csődeljárást kellett volna kezdeményeznie és a hitelezőivel megegyezve kellett volna a fizetőképességét helyreállítania.

Másrészről a kölcsönszerződés megkötésének időpontjában a felperesnek 184.086.000,- Ft tartozása állt fenn a szállítók felé, amely összeg nagyságrendje önmagában is kétségesse tette a kölcsöntartozás visszafizetését.

A fentiekre tekintettel a bíróság úgy foglalt állást, hogy a Cstv. 40. § (3) bek.-ben foglalt vélelemmel szemben az I.r. alperes nem bizonyította, hogy a szerződések

megkötésénél jóhiszeműen járt el, ezért az ítélet rendelkező részében megjelölt szerződések a Cstv. 40. § (1) bek. a.) pontja alapján érvénytelenek.

Megítélése szerint a felperes és az I.r. alperes között 2007. augusztus 23-án létrejött és 2007. szeptember 3-án módosított adás-vételi szerződés kivételével a per tárgyát képező szerződések érvénytelensége a Cstv. 40. § (1) bekezdés c.) pontja alapján is megállapítható. Rámutatott, hogy a hitelezők közötti egyensúly megbontására, valamely hitelező előnyben részesítésére irányuló ügylet eredményes megtámadásához nem szükséges, hogy a támadott ügyletet megkötő, fizetéseképtelenség közeli helyzetben lévő adós és a vele kötött ügylet folytán szerző fél magatartása célzatos legyen. A fenti érvénytelenségi ok megvalósulásához elegendő annak megállapítása, hogy az adós (felperes) fizetéseképtelenség közeli helyzetében egy már fennálló kötelem jogosultja, tehát az egyik hitelező előnyben részesül, azaz egy jogügylet következtében többhöz, követelésének nagyobb hányadához jut hozzá, mint amihez a vele egy rangsorban lévő hitelezők hozzájutnak (Győri Ítéltábla Gf.IV.20.112/2007/5. sz. ítélete).

Megalapozottnak találta a bíróság a felperes kereseti kérelmét a Ptk. 200.§ (2) bekezdése alapján is, mert a keresettel támadott szerződések a hitelezők elől elvonták a felperes vagyont, így azok a bírói gyakorlat szerint a jó erkölcsbe ütköznek (BH 382/1999; BH 24/2000).

A Ptk. 237.§ (1) bekezdés alapján a bíróság a rendelkező részben foglaltaknak megfelelően – figyelemmel az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. tv. 63.§ (1) bekezdésére – felhívta az ingatlan-nyilvántartási hatóságot, hogy az érvénytelen ingatlan adás-vételi szerződések tárgyát képező ingatlanokról az I.r. alperes tulajdonjogát törölje és a felperes tulajdonjogát jegyezze vissza; továbbá a 65.§ (1) bekezdésre figyelemmel a perfeljegyzést törölje.

A II.r. alperest a zálogjoggal biztosított követeléseinek kiegyenlítésére felvett vételár visszafizetésére kötelezte, ezért rendelkezett a részére korábban bejegyzett keretbiztosítéki zálogjogok ingatlan-nyilvántartásba történő visszajegyzéséről is. Kifejtette, hogy a felperes az I.r. alperes által megszerzett ingatlanokra a II.r. alperessel kötött zálogszerződéseket nem támadta, ezért a II.r. alperes részére bejegyzett zálogjog törlésére irányuló felperesi keresetet elutasította.

Az I.r. alperes fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Megítélése szerint a bíróság a tényállást hiányosan derítette fel, ennek következtében jogilag téves és megalapozatlan döntést hozott.

Hivatkozott arra, hogy Cstv. 40. §. (1) bekezdésében foglalt 90 napos megtámadási határidőből a felszámoló kicsúszott.

A Cstv. 40. §-ára alapított kereset tekintetében a felperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy a támadott ügyletek az adós vagyonszökkenését eredményezték és a hitelezők kijátszására irányultak. Az I.r. alperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy az ügyletek során a törvény szerint vélelmezendő rosszhiszeműséggel szemben

jóhiszemű magatartást tanúsított. A Cstv. 40. §-a a felszámolás során a társaság aktív vagyonát védi, mely tulajdonképpen a saját tőke összegével egyezik. Ebben pedig kifejezésre jutnak az aktívák és azokat terhelő kötelezettségek is. Ezeket azonban a bíróság az I.r. alperes könyvszakértő kirendelésére vonatkozó indítványa ellenére is elmulasztotta megvizsgálni.

Fenntartotta azon álláspontját, hogy nem mellőzhető a vagyonelemek mai értékének megállapítása. A bíróság azonban ezen indítványt is elutasította, holott vizsgálnia kellett volna, hogy mi történt volna akkor, ha a támadott ügyletek nem kötöttek volna meg, melyek voltak azok a hitelezők, amelyek nem, avagy csökkentett mértékben jutottak kielégítéshez a támadott ügyletek következtében. Az I.r. alperes álláspontja szerint ilyen hitelező a felperes esetében nem volt.

Valamennyi ingatlanon a II.r. alperes rendelkezett első ranghelyű zálogjoggal, mely a Cstv. 49/D §. szerinti kielégítést biztosított volna számára, azaz a teljes árbevételt a II.r. alperes kapta volna meg.

Az ingóságok tekintetében az I.r. alperesnek kézizálogjoga volt, azaz privilegizált kielégítésben részesült volna. Mindebből lesűrhető, hogy a támadott ügyletek megkötése nélkül is ugyanezen hitelezők részesülhettek volna kielégítésben.

A jó- illetve rosszhiszeműség tekintetében az elsőfokú eljárás során már előadott érvekre utalással hangsúlyozta, hogy az I.r. alperes valamennyi intézkedése a felperes megmentésére és reorganizációjára irányult.

A másodfokú eljárás során fellebbezését kiegészítette és álláspontja alátámasztására igazságügyi könyvszakértő szakvéleményét csatolta. Kiemelte, hogy a Cstv. 40. §. (1) bekezdés a.) pontjában konjunktív feltételrendszer került meghatározásra: az eredményes megtámadáshoz együttesen kell fennállnia az adós vagyonának csökkentését eredményező szerződésnek vagy más jognyilatkozatnak, az adós részéről a hitelezők kijátszására irányuló szándéknak, továbbá a másik fél részéről az adós hitelezők kijátszására irányuló szándékról való tudomásnak (a másik fél rosszhiszeműségének). A Győri Ítéltáblának az elsőfokú bíróság által is megjelölt ítélete jelen per eldöntésénél is irányadó, azonban az abban foglaltakkal szemben az elsőfokú bíróság kizárólag és önmagában a mérlegelv szerint határozta meg a vagyon csökkenésének tényét, ez pedig helytelen jogi következtetéshez vezetett. A vagyon csökkenését az objektív eredmény figyelembevételével kell vizsgálni. A csatolt szakvélemény szerint a vagyonvesztést, a saját tőke csökkenését meghatározóan a veszteséges gazdálkodás okozta. A felperes által támadott ügyleteknek ebben nem volt szerepük, mert az ellenérték a kötelezettségek csökkentésére került felhasználásra. A támadott ügyletek folytán a cég saját tőkéje, vagyona nem változott.

Vizsgálni kellett volna, hogy az ügyletek folytán preferált hitelezőkkel egy rangsorban lévő hitelezők kielégítésére szolgáló felszámolási vagyon összetétele hátrányosan változott-e meg.

Utalt arra is, hogy az ingó- és ingatlan ingatlanforgalmi szakvélemény beszerzésére nem azért tett indítványt, mert feltűnő értékaránytalanság címén támadta volna a felperes az ügyleteket, hanem azért, mert megállapítható lett volna, hogy az elsőfokú ítélet szerinti eredeti állapot helyreállítása nem biztosít további hitelezőknek kielégítési lehetőséget, hanem éppen ellenkezőleg, az ügyletekkel kielégítéshez jutó hitelezők majdani kielégítését is nagymértékben veszélyezteti.

A rosszhiszeműség hiányát igazolja, hogy az I.r. alperes a felperes reorganizációját tervezte végrehajtani, erre folyamatos kísérleteket tett, a hitelezők kijátszása, illetőleg a vagyon átmentése jóval egyszerűbb módon is elérhető lett volna, mint a banki finanszírozási lehetőségektől elzárt felperes jelentős pénzüsszegekkel való megtámogatása.

Az I.r. alperes álláspontja szerint a Cstv. 40. §. (1) bekezdés c.) pontjában foglalt megtámadási ok sem áll fenn, azaz nem állapítható meg a hitelező jogtalan előnyben részesítése az ügyletek tekintetében, hiszen csak a privilegizált kielégítési rangsorban szereplő hitelezők jutottak kielégítéshez.

Utalt arra is, hogy a fedezetelvonó és jó erkölcsbe ütköző szerződések két különböző kategóriát képeznek, egy szerződés nem lehet önmagában attól jó erkölcsbe ütköző, hogy fedezetelvonó.

Megítélése szerint az ítéleti rendelkezések egy része végrehajthatatlan, a bíróság ugyanis nem vizsgálta a rendelkező részben felsorolt, illetve hivatkozott ingatlanok és ingóságok tulajdoni és értékviszonyait, azok meglétét. Jelezte, hogy bizonyos vagyontárgyak értékesítésre kerültek, mások elhasználódtak, mások felújításra, átépítésre, vagy beépítésre kerültek. Egyes ingóságok pedig nem voltak a felperes tulajdonában, hanem lízingtárgyak voltak. Az ingatlan esetében az ítélet nem számol a fenntartási és állagmegóvási, fejlesztési költségekkel.

A II.r. alperes – a másodfokú eljárás során pontosított - fellebbezésében elsődlegesen az ítéletnek a kereset elutasításával történő megváltoztatását, másodlagosan pedig a hatályon kívül helyezését kérte.

Kifogásolta, hogy a bíróság nem vizsgálta a Cstv. 40. §. (1) bekezdésében foglaltak szerint a felperesi tudomásszerzés időpontját, ehhez képest a kereset elkésettségét. A felszámolás közzétételének napja és a kereset benyújtása között több, mint 90 nap telt el.

Kiemelte, hogy csak akkor lehet a szerződés fedezetelvonó jellegét megállapítani, ha a támadott szerződések a többi hitelező kielégítési alapját elvonták. Nem mellőzhető ezért annak vizsgálata, hogy az alperesek mellett vagy helyett más hitelezők kielégítést kaphattak volna-e, ha a szerződéseket meg sem kötik. Az alperesek zálogjogosult hitelezők voltak, így a Cstv. 49/D §-a szerint a többi hitelezőt megelőzve kereshettek volna kielégítést.

A II.r. alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a Pp. 215. §-át sértve túlterjeszkedett a kereseti kérelmen, amikor kereseti kérelem hiányában a felperes és a II.r. alperes között létrejött engedményezési szerződés semmisségét is kimondta.

A bíróság azt sem vizsgálta, hogy fennáll-e az eredeti állapot helyreállításának jogi és gazdasági indokoltsága.

A bíróság arra alapította a szerződések jó erkölcsbe ütközésére irányuló álláspontját, hogy azok fedezetelvonó jellegűek. Ez utóbbi megállapítása ugyanakkor a fentebb kifejtettek szerint megalapozatlan, így a Ptk. 200. §. (2) bekezdésére alapított kereseti kérelem sem alapos.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte. Elsődlegesen arra utalt, hogy a Cstv. 40. §-ában foglalt megtámadási határidő elévülési jellegű, az

alperesek pedig az elsőfokú eljárásban erre nem hivatkoztak. Másrészt kifejtette, hogy a felszámolás közzétételére 2008. június 17. napján, a keresetlevél benyújtására pedig 2008. szeptember 15-én került sor. A felperes vezetője az iratokat 2008. augusztus 14-én adta át a felszámolónak. A perindításra tehát a megtámadási határidőn belül került sor.

Utalt arra is, hogy a felperes keresete elsődlegesen a Cstv. 40. §. (1) bekezdés a.) pontjának alkalmazására irányult és az elsőfokú bíróság ennek alapján bírálta el a kereseti kérelmet, a Cstv. 40. §. (1) bekezdés c.) pontja, illetve Ptk. 200. §. (2) bekezdése alapján való érvénytelenségre csupán utalt. A másodlagos és harmadlagos jogcím vizsgálatára a per jelenlegi szakaszában nincs szükség.

Kiemelte, hogy az I.r. alperessel való kölcsönszerződés megkötésekor már több mint 180 millió Ft tartozása állt fenn a felperesnek a szállítói felé. Nyilvánvalóan nem tudta törleszteni a kölcsönt, így az I.r. alperes megszerezte a felperes több mint 300 milliós vagyonát anélkül, hogy a felpereshez bármilyen összeg ténylegesen befolyt volna. Az I.r. és a II.r. alperes 100 %-os kielégítést kapott, a többi hitelezőnek pedig semmi nem jutott. Az ítéletben hivatkozott ítéletábrái határozat egyértelműen rámutat arra, hogy téves az a mérlegtípusú megközelítés, melyet az I.r. alperes alkalmaz.

A Cstv. 40. §. éppen azt szankcionálja, ha az aktív vagyont túntetik el a törvényben meghatározott időszakon belül. Valótlan az az alperesi állítás, hogy a felszámolás elrendelése esetén minden befolyó pénzüsszeget az alperesek kaptak volna meg. Az I.r. alperes felé fennálló 70 millió Ft körüli nagyságrendű tartozás nem biztosított tartozás volt, „f)” pontos besorolást nyert volna. Ehhez képest ugyanilyen összegben úgynevezett kompenzációval került kielégítésre az I.r. alperes követelése. Az I.r. alperes által hivatkozott kézizálog-szerződés nem került átadásra a felszámoló részére és az ezt készítő ügyvéd ellentmondásos tanúvallomása is inkább azt támasztja alá, hogy nem a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg készült, így a kézizálogszerződés semmis, melyre a felperes kifogásként hivatkozott.

A II.r. alperes javára bejegyzett keretbiztosítéki zálogjog vagyont terhelő zálogjogként került bejegyzésre, így a Cstv. 49/D §. (2) bekezdés 1997. január 1-től hatályos előírásai szerint a II.r. alperes a követelés 50 %-ához jutott volna csak hozzá, az ezt meghaladó részét „b)” kategóriába kellett volna besorolni.

Utalt arra is, hogy az egyes ingóságok elhasználódása, illetve értékesítése olyan új tényállítás az I.r. alperes részéről, melynek értékelésére a másodfokú eljárásban már nincs lehetőség.

Az alperesek fellebbezése részben az alábbiak szerint részben megalapozott.

Az ítéletábra a II.r. alperesnek az eljárás lényeges szabályainak megsértésével kapcsolatos fellebbezési kérelme tekintetében rámutat arra, hogy a hivatkozottakkal ellentétben a felperes a II.r. alperessel kötött engedményezési szerződésekre is kiterjesztette a keresetét, így a bíróság ítéletével nem sértette a Pp.215.§-át.

Nem megalapozott azon fellebbezési hivatkozás sem, hogy a felperes elmulasztotta a Cstv.40.§. (1) bekezdésében foglalt 90 napos megtámadási határidőt, hiszen a felszámolás közzétételére 2008. június 17-én került, a felperes keresete pedig 2008. szeptember 15-én a bíróságra érkezett. A felszámolónak a jogügyletekről való

tudomásszerzése és a kereset benyújtása között tehát nyilvánvalóan nem telt el 90 nap. Az elsőfokú bíróság ítélete tévesen tartalmazza a felszámolás közzétételi időpontjaként a 2008. június 8-i dátumot, így az ítéletábra a tényállást a fentiek szerint pontosítja.

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság döntésének érdemi felülbírálata során az alábbiakra volt figyelemmel.

A Cstv.40.§.(1) bekezdés a./ pontja szerint a felszámoló keresettel támadhatja az adós vagyonának csökkenését eredményező szerződését vagy más jognyilatkozatát, ha az adós szándéka a hitelező vagy a hitelezők kijátszására irányult és a másik fél erről a szándékról tudott vagy tudnia kellett.

A jogszabályi rendelkezés nyelvtani értelmezése útján megállapítható, hogy az erre hivatkozással előterjesztett felperesi igény megalapozottságához – ahogy az I.r. alperes is utalt rá – három feltétel együttes fennállására van szükség: 1./ a támadott szerződés az adósnál vagyonszökkenést idézzen elő, 2./ az adós részéről fennálljon a hitelezők kijátszására irányuló szándék, 3./ az adóssal szerződő fél ezen szándékról tudomással bírjon (rosszhiszeműség).

A megyei bíróság helyesen foglalt állást, amikor az I.r. alperes vagyonszökkenését a perbeli ügyletek kapcsán megállapította. Indokolásának megismétlése nélkül csupán kiemeli az ítéletábra, hogy az alperesek pusztán „mérlegelv” szerinti megközelítése téves. A Cstv. az adós aktív, a hitelezők kielégítésére alkalmas vagyonát védi. Az ingatlanok és ingóságok értékesítésével, továbbá a vételár-követelés engedményezésével csökkent a felperes aktív vagyona.

A Cstv.40.§.(3) bekezdése vélelmet állít fel a felperes és az I.r. alperes közötti ügyletek tekintetében arra nézve, hogy a rosszhiszeműség és ingyenesség fennállt, azaz a felperes szándéka a hitelezők kijátszására irányult és az I.r. alperes tudott erről. A vélelemmel szembeni bizonyítás az I.r. alperest terhelte. Az I.r. alperes azonban a felperesi reorganizációra irányuló előadásával a bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni. A felperes a támadott szerződések megkötésekor fizetéképtelenséggel fenyegető helyzetben volt. A 2007. augusztus 23-i megállapodásban rögzítést is nyert, hogy a felperes a gazdálkodásának eredményeit figyelembe véve a tartozását nem tudja visszafizetni, a 2007. november 15-i szerződésben pedig azt rögzítették, hogy ez nem is várható. Az ügyletek tehát deklaráltan nem a reorganizációt szolgálták. A peradatok tehát a jóhiszeműség alátámasztására nem alkalmasak.

A fentiek alapján megalapozott a megyei bíróság azon ítéleti álláspontja, hogy a Cstv.40.§.(1) bekezdés a./ pontjában foglalt konjunktív feltételek megvalósultak.

A jogvita elbírálása során azonban az elsőfokú bíróság nem értékelte megfelelően azt a jogilag releváns – az alperesek által hangsúlyozott – körülményt, hogy a Cstv.40.§.(1) {és (2)} bekezdésének jogintézménye egy a Ptk.203.§.(1) bekezdésével rokonítható fedezetelvonó tényállást hivatott – a megtámadás anyagi és eljárásjogi feltételeinek és lehetséges jogkövetkezményeinek meghatározásával – szabályozni. Alkalmazásának

tehát előfeltétele a fedezetelvonás tényleges bekövetkezte. Amennyiben az ügyletek nem járnak azzal az objektív eredménnyel, hogy megkötésük, illetve teljesítésük miatt valamely hitelező a felszámolás során kevesebbhez, követelésének kisebb hányadához jut hozzá, mint amihez a támadott ügyletek hiányában részesült volna, úgy fedezetelvonás nem valósul meg.

A megtámadás nem lehet alapos tehát pusztán akkor, ha a Cstv.40.§.(1) bekezdés a./pontja szerinti feltételek (vagyoncsökkenés, hitelezők kijátszásának szándéka, rosszhiszeműség) megvalósulnak ugyan, de az ügylet mégsem jár a hitelezők megkárosításával, követelésük kielégítési alapjának elvonásával.

Ebben a tekintetben azonban az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontjából adódóan nem folytatott le bizonyítást és nem foglalt állást.

A jogvita megalapozott eldöntéséhez a fenti körben további – a másodfokú eljárás kereteit meghaladó – bizonyítási eljárás lefolytatására van szükség, ezért az ítélőtábla a megyei bíróság ítéletét a Pp.252.§.(3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárást az elsőfokú bíróságnak az alábbi szempontok figyelembevételével kell lefolytatnia.

A rosszhiszeműség és ingyenesség Cstv.40.§.(3) bekezdésében foglalt vélelme az ítélőtábla megítélése szerint kiterjed arra is, hogy a felperes és az I.r. alperes által kötött ügyletek a hitelezők kijátszására irányuló szándéknak megfelelő, célzott eredményt elérték, azaz a többi hitelező követelésének kielégítési alapját – akár részben – elvonták.

Vélelem szól tehát mindenekelőtt amellett, hogy az átruházott vagyontárgyakért fizetendő vételár nem volt értékarányos, mértéke – rosszhiszeműen – azért került éppen a megállapodásokban foglalt összegben meghatározásra, hogy az I.r. alperes terhére csak a legszükségesebb (legkevesebb) tartozás keletkezzen. Ebben az esetben pedig a vagyontárgyak vételárral nem fedezett értéke került elvonásra a hitelezők elől. A vélelemre figyelemmel a Pp.164.§.(1) bekezdése alapján az alperesi oldalra hárul a bizonyítási teher abban a tekintetben, hogy nem került sor a hitelezők kielégítési alapjának megrövidítésére. Amennyiben – a szükséges ingó- és ingatlanforgalmi szakértői bizonyítás útján – igazolják, hogy a vagyontárgyak vételára a szerződéskötéskori értéknek megfelelt, úgy a továbbiakban azt az alperesi hivatkozást kell vizsgálni, hogy az I. és II.r. alperesek követelésének valóban meglévő és a felperes által esetleg eredménnyel nem kifogásolt biztosítékai - a Cstv.49/D.§.(1) és (2) bekezdésében, továbbá a 57.§-ában foglalt rendelkezések megfelelő alkalmazásával - biztosítottak volna-e privilegizált kielégítési sorrendet a felszámolási eljárásban a többi hitelezői igényhez képest.

E tekintetben szintén az alperesekre hárul a bizonyítási teher.

A bejelentett hitelezői igényekkel kell tehát megfelelően összevetni az alperesek követeléseit.

Figyelemmel kell lenni egyebek mellett az alábbi körülményekre is:

A 2007. december 5-én kötött adásvételi szerződés tárgyát képező 5 cs.-i ingatlanon az II.r. alperesnek nem áll fenn jelzálogjoga.

Az ingókon fennálló zálogjogot igazoló közjegyzői nyilvántartás szerint az ingóságok egy részére nem csak a II.r. alperesnek, hanem a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnak is zálogjoga áll fenn, ráadásul a 05. ranghelyen bejegyzett zálogjog a II.r. alperes hozzájáruló nyilatkozata alapján első ranghelyűnek minősül. Tisztázni kell tehát, hogy jelenleg ki ezen bejegyzett zálogjogok jogosultja és bejelentkezett-e a felszámolási eljárásba.

A Cstv.49/D. §.(2) bekezdése értelmében a zálogtárgy értékesítéséből befolyt és az értékesítés költségével csökkentett vételár 50 %-a fordítható a vagyont terhelő zálogjoggal biztosított követelés kielégítésére, a további 50 %-ra a Cstv. 57.§.(1) bekezdés b./ pontja szerinti kielégítési rangsort biztosít a zálogjogosultnak a törvény. Ugyanakkor a peradatok szerint ún. a./ pontos hitelezői igény is bejelentésre került. A b./ kategóriás hitelezők esetében pedig vizsgálni kell a zálogjoguk keletkezésének sorrendjét.

A felperes másodlagos, a Cstv.40.§.(1) bekezdés c./ pontjára alapított keresete tekintetében – amennyiben ennek elbírálására sor kerül – szintén vizsgálandó a fentiek szerint, hogy az alperesek ténylegesen előnyben részesültek-e más hitelezőkkel szemben.

A harmadlagos kereseti kérelem tekintetében pedig arra mutat rá az ítéletábra, hogy egy szerződés akkor minősíthető a jóerkölcsbe ütközésre figyelemmel semmisnek, ha a kifogásolt ügyletkötési szándék, illetve eredmény vagy magatartás jogszabályi rendelkezésekbe nem, pusztán a társadalom általános értékítéletébe ütközik súlyosan. Amennyiben egy szerződés a Cstv.40.§.(1) bekezdés alapján eredménnyel támadható, úgy – ugyanezen körülményre alapítottn – nincs helye a jóerkölcsbe ütközésen alapuló semmisségnek a megállapítására.

A megismételt eljárás során indokolt a II.r. alperessel kötött engedményezési szerződéseknek az eljárás anyagává tétele is.

Az ítéletábra a Pp.252.§.(4) bekezdésére figyelemmel csupán a másodfokú perköltség összegét állapította meg, azok viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell majd a megismételt eljárás eredményeképpen határoznia.

Az ügy tömör összefoglalása:

Amennyiben az adós vagyonának csökkenését eredményező szerződés vagy más jognyilatkozat az adós szándéka szerint a hitelező vagy a hitelezők kijátszására irányult és a másik fél erről a szándékról tudott, vagy tudnia kellett (rosszhiszemű volt), de az ügyletek nem jártak azzal az objektív eredménnyel, hogy megkötésük, illetve teljesítésük miatt valamely hitelező a felszámolás során kevesebbhez, követelésének kisebb hányadához jutott hozzá, mint amihez a támadott ügyletek hiányában részesült volna, úgy fedezetelvonás nem valósult meg, a Csődtörvény 40.§. a./ pontja szerinti megtámadás tehát nem megalapozott.

Az azonos személy vagy gazdálkodó szervezet befolyása alatt működő gazdálkodó szervezetek egymás közti szerződéskötése esetén a rosszhiszeműséget és az ingyenességet vélelmezni kell. Ez a vélelem kiterjed arra is, hogy a szerződő felek által kötött ügyletek a hitelezők kijátszására irányuló szándéknak megfelelő, célzott eredményt elérték, azaz a többi hitelező követelésének kielégítési alapján – akár részben – elvonták. Vélelem szól tehát amellet, hogy az átruházott vagyontárgyakért fizetendő vételár nem volt értékarányos, mértéke – rosszhiszeműen – azért került éppen a megállapodásokban foglalt összegben meghatározásra, hogy az I.r. alperes terhére csak a legszükségesebb (legkevesebb) tartozás keletkezzen. Ezzel a vagyontárgyak vételárral nem fedezett értéke került elvonásra a hitelezők elől.

A fedezetelvonás megvalósulásának megállapításához vizsgálni kell, hogy a szerződések folytán követelésük teljes kielégítéséhez hozzájutó alperesek követelésének biztosítékai valóban privilegizált és teljes kielégítési lehetőséget biztosítottak volna-e a felszámolási eljárásban a többi hitelezői igényhez képest. E tekintetben szintén az alperesekre hárul a bizonyítási teher.

Alkalmazott jogszabályok: 1991.évi XLIX.törvény 40.§-a, 49/D.§-a, 57.§-a.

1952.évi III.törvény 164.§-a.